

IOANNIS
LORINI
AVENIONENSIS
SOCIETATIS
IESV,

COMMENTARII IN
ECCLESIASTEN.

ACCESSIT EXPOSI-
TIO EIVSDEM IN PSAL-
MVM LXVII.

IN GERMANIA

NUNC PRIMUM IN LVCEM
TYPIS MANDATI.

PERMISSV SUPERIORVM.

CVM DVPLICI INDICE, LOCORVM S. SCRIP-
turae vno; & Rerum Sententiarumque simul altero; nec non &
verborum, etiam Graecorum & Hebraicorum, quae La-
tinis nominibus adiuncta sunt.

MOGVNTIAE,

Apud Balthasarum Lippium, Sumptibus
Ioannis Crithij.

ANNO DOMINI M. DCVII.

IOANNES LORINVS ECCLESIASTI.

ECCLESIASTI reddo Ecclesiasten.

Tuum est, quod noster præscribit Ec-
clesiastes, vanitatem auditores dedoce-
re in cogitatis, dictis, factis, beatitudi-
ne; ne meditentur inania^a, ventum pa-
scant^b, quærant mendacium^c, ipsam in

^a Psal. 2. 1.
^b Ose. 12. 1.
^c Psal. 4. 3.
^d Psal. 23.

vano accipiant animam^d: sed cogitent quæ Domini
sunt^e, amplectantur eum qui secundum doctrinam sa-
nam est fidelem sermonem^f, sectatores bonorum sint

^e 1. Cor. 7.
^f Tit. 1. 9.

operum^g, apprehendant vitam æternam^h. Hoc magi-
ster doctorque Gentium & fecit ipse, & loqui ac exhor-
tari doctores pastoresque præcepitⁱ. Hunc Albinus

^g Tit. 2. 14.
^h 1. Tim. 6.
ⁱ Tit. 2. 15.

Magni Præceptor Caroli ad Ecclesiastica vocatis munia
Oniæ, Candido, Nathanaeli pro magistro à se declara-
tum obtulit librum. Hæc vanitatis Franciscus contem-
ptor egregius prædicatores suos annuntiare voluit, vi-

^k Præfat.
in Eccl.

tia, virtutes, pœnam, gloriam^l. Id ipsum totidem exegit
verbis ab omnibus Ecclesiastis Synodus œcumenica^m

^l In regu. 6.
^m Sess. 3. c.

Tridentinaⁿ, Sipienti occasionem, cui pauca sufficiunt,
dedisse, breui Commentario libri à non multis adeo tri-
ti, tractatique, satis mihi fuerit. Longior non sum, ne

ⁿ de re for.

vanus, Vale.

REVE-

IOANNIS LORINI
 E SOCIETATE IESV,
 COMMENTARIUM IN
 ECCLESIASTEN.

PRÆFATIO.

CAPVT PRIMVM.

An sit liber Canonicus.

NON tam probandum hoc nobis, quoniam constat ab Ecclesia relatum in Catalogum sacrorum librorum, maximè à Tridentino Concilio², secuto priorum Conciliorum exemplum, & tot Patrum sententia⁷, ex quibus Augustinus⁹ monet à Iudæis quoque haberi in sacrarum canone litterarum, & Hieronymus¹ de eo nullam esse ambiguitatem, quam admonendum, ut caueatur eorum qui negant hæresis, & occurratur argumentis, quæ retardare possent assensum. Meminit dictæ hæresis Philastrius⁴. Cumq; libri auctor voluptuariâ vitam laudare videatur in cibo ac potu: respôdet sapientissimû virû Dei testimonio supra omnes mortales, non pecuariam Epicuræorum sequi doctrinam, vitamve: solum tradere, diuitem in hoc seculo bene operatum, nec ab usum quam dedit Deus esca, futura quoque vitæ consequi consortium, & cœlestem escam gustare posse. Cæterum Salomonem ipso libri exordio præfari, cuncta quæ sunt sub cœlo, esse ipsissimam vanitatem, ita vt si quæ transeunt, pereuntque, bona ducuntur, & appetenda, multo magis æterna illa, atque Sanctorum, ac Beatorum propria. Gregorius⁶ verò tum illud, tum alia permulta demonstrat ex aliorum vulgari sententia proponi, sed ab Ecclesiaste, siue concionatore nostro, pronuntiante mox orthodoxam sententiam, refutari. Consentit Hieronymus¹, vel Philippus presbyter Commentario in Iob⁸, aliique: Id ipsum nos suis exponemus locis.

Quod autem hîc obiectum est, aliter verus Hieronymus cum aliis declarat: nempe perstringi auaritiâ, sordisque rebus quibus affatim abundant, frui vultive nolétium. Augustinus⁵ exponit de sacra & mystica esca, probâtque ex aliis

a Sess. 4.

b 20. de C. vit. Dei, c. 3. c. 1. cont. Pagan. d. 1. cont. hæres. c. 83. Sol. 132.

c 4. Dial.

d 4. Dial. c. 4. g in Cap. 7.

h 17. de Civitate, c. 20.

IN PSALMVM LXVII.

SVMMARIVM.

Non patiuntur angustia temporis quod ad docendum superest, nec lastituti ratio, cum supplementi loco hunc exponamus Psalmum, vt quæ ad vniuersum Psalmorum spectant opus, nunc dicamus. Ponimus absq; dubio contra Nicolaitas, Gnosticosq; & Paulum Samosatenum *, esse canonicum hunc, & sacrum librum, quem solent Hebræi velut in quinque partiri. Non etiam disputamus de nomine Psalmorum, numero, diuisione, ordine, metro, auctore, materia, titulis eorum, multiplici editione, difficultate, dignitate, siue vtilitate. Illa persequemur, quæ necessaria, propriæ sunt huic Psalmo.

IN FINEM.

Verf. I.] *Psalmus Cantici David.*

Hic titulus est: למנצח לרוי משמור שיר *lamnatseach ledavid mischmor schir* (*Eis τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμοῦ τοῦ Δαβὶδ.*) Chaldaicè: לשבחא על יד רוי שבחא *leschabbacha hbal iad David scheinba veschiretha* (Ad laudandum per manum David hymnus, siue laus, & Canticum.) Pro (In finem) Hebraicè habetur למנצח *lamnatseach*. Interpres autem Latinus sequitur in versione sua Septuaginta Interpretes, qui reddunt: *Eis τὸ τέλος*. Illi verò, vt suspicatur Eugubinus *, legerunt, נצח *netsach*, quod sonat æternum, ac sempiternum: sicut in Psalmo quadragesimo nono^b: (Et viuet adhuc in finem, נצח נצח *hhod la-netsach*) Hieronymus vertit: (Adhuc in sempiternum.) Aquila exponit, τὸ νικησιον, vt meminit idem Hieronymus *. Symmachus (*ἰσχυριον*) Theodotus: (*Eis τὸ νικησιον*) quamuis testetur Theodoretus^d istum, & Aquilam posuisse, τὸ νικησιον, & Symmachum, *ἰσχυριον*, in quolibet Psalmo, in quo LXX. *τὸ τέλος*. Hi ipsi Interpretes ad fines videntur seculorum respexisse, hoc est, ad tempora Messia, quod & Rabbinum facentur. Ex quibus David Kimhi ait referri לעת לבבא *labbatbir lana*, ad futurum, quæ est velut descriptio Messia. Vel finem intel-